

پیش‌بینی شکوفایی معلمان بر اساس مؤلفه‌های الگوی روانشناختی شکوفایی انسان*
 سید هیوا محمدجانی^۱، علی محمد رضایی^۲، محمدعلی محمدی فر^۳، هانیه هژبریان^۴

Prediction of flourishing based on the components of human psychological flourishing model (HPFM)

Sayed Hiwa Mohamadjani¹, Ali Mohammad Rezaei², MohammadAli Mohammadyfar³, Hanieh Hojabrian⁴

چکیده

زمینه: مطالعات متعددی به بررسی شکوفایی پرداخته‌اند. اما پژوهشی که به منظور ارزیابی اعتبار الگوی شکوفایی در بافت بومی ایران و رفع کاستی‌های این مدل از جمله فقدان ابزار اندازه‌گیری برخی از مؤلفه‌ها و روابط بین اجزاء مدل پرداخته باشد، مغفول مانده است. **هدف:** هدف پژوهش حاضر پیش‌بینی شکوفایی معلمان بر اساس الگوی روانشناختی شکوفایی انسان HPFM بود. **روش:** پژوهش از نوع همبستگی بود؛ جامعه آماری این پژوهش را کلیه معلمان مقطع ابتدایی شهرستان سقز در سال تحصیلی ۹۸-۹۷ تشکیل دادند. تعداد ۶۱۴ از آنان نفر به روش تصادفی طبقه‌ای چندمرحله‌ای به عنوان نمونه انتخاب شدند، و به پرسشنامه‌های بهزیستی روانشناختی ریف (۱۹۹۵)، سرمایه روانشناختی لوتانز (۲۰۰۷)، پنج عامل بزرگ شخصیت گلدبرگ (۱۹۹۹)، خودآگاهی خصوصی چارلز کارور (۱۹۹۰)، سرسختی روانشناختی اهواز AHI (۱۳۷۷) و شکوفایی HPFS (۱۳۹۴) و به دو پرسشنامه محقق ساخته شرایط محیطی - اجتماعی - فرهنگی و انگیزه شکوفایی، پاسخ دادند. **یافته‌ها:** نتایج نشان داد بین همه متغیرهای مدل همبستگی مثبت معنی‌داری وجود دارد. نتایج مدل معادلات ساختاری نشان داد غایت‌نگری به صورت مستقیم بر انگیزه شکوفایی تأثیر مثبت معنی‌داری دارد. متغیرهای انگیزه شکوفایی، شرایط زمینه‌ای و شرایط واسطه‌ای به صورت مستقیم بر خود‌مدیریتی و به صورت غیر مستقیم (با میانجی‌گری خود‌مدیریتی) بر شکوفایی تأثیر مثبت معنی‌داری دارند. متغیر خود‌مدیریتی نیز به صورت مستقیم بر شکوفایی تأثیر مثبت معنی‌داری داشت ($p < 0/01$). **نتیجه‌گیری:** با توجه به یافته‌های پژوهش کاربست تدابیر لازم به منظور افزایش غایت‌نگری، بهبود شرایط زمینه‌ای و شرایط واسطه‌ای، ارتقاء انگیزه شکوفایی و خود‌مدیریتی برای حصول شکوفایی معلمان پیشنهاد می‌شود. **واژه کلیدها:** شکوفایی، روانشناسی مثبت، سرمایه روانشناختی، ویژگی‌های شخصیتی، خود‌مدیریتی.

Background: Numerous studies have examined flourishing. However, research to assess the validity of the flourishing pattern in the indigenous context of Iran and to address the shortcomings of this model, including the lack of tools to measure some of the components and relationships between the components of the model, has been neglected. **Aims:** The goal was to predict flourishing based on pattern of psychological flourishing on HPFM human. **Method:** The research was correlational, the primary teachers of Saqqez were statistical society. 614 people randomly were chosen as sample by multi-step in categories and they responded questionnaire of rehabilitation Riff psychological(1995), Luthans psychological capital(2007), Goldberg five factor personality model(1999), private self awareness by Charles Carver(1990), Ahwaz stubbornness psychological AHI(1998), Hozhbaryan flourishing HPFS(2014) and two questionnaire of researcher made on environmental-social-cultural conditions and motivation to flourish($p < 0/01$). **Results:** The result showed that between all variables of the model, there's a positive correlation. The result of structural equations model showed that having purpose will directly meaningfully have positive effects on motivation flourishing. Variables of motivation flourishing, background conditions, intermediate conditions will directly affect self management and indirectly affect positive on flourishing (with interference of self management) Variable of self management also directly influences the flourishing meaningfully. **Conclusions:** Based on current research, applying enough plans in order to increase conclusion, improvement of background conditions and intermediate conditions, promote flourishing motivation and self management are suggested for flourishing teachers. **Key Words:** Flourishing, positive psychology, psychological capital, personality characteristics, self-management

Corresponding Author: rezaei_am@yahoo.com

* مقاله برگرفته از رساله دکتری نویسنده اول است.

^۱ دانشجوی دکتری روانشناسی تربیتی، دانشکده روانشناسی و علوم تربیتی، دانشگاه سمنان، سمنان، ایران

^۱ Ph.D Student of Educational Psychology, Faculty of Psychology & Educational Sciences, Semnan University, Semnan, Iran

^۲ دانشیار، گروه روانشناسی و علوم تربیتی، دانشکده روانشناسی و علوم تربیتی، دانشگاه سمنان، سمنان، ایران (نویسنده مسئول)

^۲ Associate Professor, Department of Psychology and Educational Sciences, Semnan University, Semnan, Iran (Corresponding Author)

^۳ دانشیار، گروه روانشناسی و علوم تربیتی، دانشکده روانشناسی و علوم تربیتی، دانشگاه سمنان، سمنان، ایران

^۳ Associate Professor, Department of Psychology and Educational Sciences, Semnan University, Semnan, Iran

^۴ دکتری روانشناسی تربیتی، دانشکده روانشناسی و علوم تربیتی، دانشگاه سمنان، سمنان، ایران

^۴ Ph.D. of Educational Psychology, Faculty of Psychology & Educational Sciences, Semnan University, Semnan, Iran

پذیرش نهایی: ۹۹/۰۵/۱۵

دریافت: ۹۹/۰۴/۲۲

مقدمه

در سال‌های اخیر روانشناسی مثبت گرایش قابل توجهی نسبت به تمرکز روی نقاط قوت فردی داشته است که شکوفایی^۱ بیشترین سهم را در آن دارد (سیکزنت میهالی و شرنوف، ۲۰۰۸). از زمانی که سلیگمن مدل و نظریه شکوفایی خود را پیشنهاد کرد، این اصطلاح به سرعت روانشناسی مثبت را مثل یک طوفان در بر گرفت. در واقع شکوفایی یک سازه چند بعدی است، به این معنی که از چندین بخش مهم تشکیل شده است، و حداکثر شکوفایی می‌تواند تنها زمانی اتفاق بیفتد که فرد سطح سلامتی از هر بعد یا مؤلفه را تجربه کند (سلیگمن، ۲۰۱۱). علاوه بر اینکه شکوفایی صرفاً فقدان بیماری روانی نیست، مزایای بی‌شماری را به همراه دارد. به عنوان مثال، پژوهش (کی یز، ۲۰۰۷) نشان داده است که شکوفایی دارای تأثیرات زیر است: روزهای کاری کمتر از دست رفته، انعطاف پذیری بالاتر، صمیمیت بالاتر، کاهش خطر بیماری‌های قلبی عروقی، کاهش احتمال ابتلا به بیماری‌های جسمی مزمن، محدودیت‌های بهداشتی کمتر در فعالیتهای زندگی روزانه و استفاده کمتر از مراقبت‌های بهداشتی. اخیراً دیدگاه‌های روانشناختی مثبت‌گرا در مورد شکوفایی از نظریه‌های شادکامی یا احساس رضایت از زندگی (سلیگمن، ۲۰۰۲) به مدل‌های بهزیستی با شکوفایی کلی تغییر یافته‌اند. سلیگمن جنبه‌های شناخته شده شکوفایی را در مدل PERMA^۲ (هیجان‌های مثبت، مشغولیت، روابط، معنا و پیشرفت) در کنار هم قرار داده و نظریه جامع بهزیستی را ارائه کرد (شریفیان، فتح‌آبادی، شکری و قنبری، ۱۳۹۸). در مورد سازه شکوفایی تعریف‌ها و مقیاس‌های مختلفی وجود دارد که از دیدگاه‌های گوناگونی بدست آمده‌اند یکی از مبانی نظری شکوفایی، الگوی طراحی شده (هزبریان، رضایی، بیگدلی، نجفی، ۱۳۹۳) است که در زیر نشان داده شده است.

بر اساس شکل ۱ غایت‌نگری عامل اصلی به وجود آورنده شکوفایی انسان است (یثو، ۲۰۱۱) و مشتمل بر مؤلفه‌های هدفمند بودن و معناگرایی است (هزبریان، ۱۳۹۳). هدفمندی باعث می‌شود تا فرد برای آینده خود هدفی را در نظر گرفته و از آن هدف در مسیر حرکت خود از آن استفاده نماید (یثو، ۲۰۱۱). معناگرایی

عامل دیگر اثرگذار بر شکوفایی می‌باشد. داشتن معنا در زندگی به طور مثبت با نتایج کار، رضایت از زندگی و شادکامی رابطه دارد (استیگر، ۲۰۱۲). انگیزه شکوفایی در نتیجه غایت‌نگری حاصل می‌شود. منظور از انگیزه شکوفایی انسان، توسعه بهزیستی خود و دیگران و همچنین اشتیاق به تحقق پتانسیل فردی است. تمرکز بر کشف نقاط قوت در خود و دیگران به افراد در تمام سنین کمک می‌کند که هم اعتماد به نفس را در خود تقویت کرده و هم تعاملات اجتماعی خود را غنی‌تر سازند (نوریش، ۲۰۱۳).

شکوفایی شدن نیاز به یک سلسله شرایط خاصی دارد که طی آن شکوفایی صورت گیرد. یکی از زمینه‌ها برای تبیین این امر شرایط اجتماعی، محیطی و فرهنگی است که از جمله آن می‌توان وجود سرمشق مناسب، غنی بودن محیط و مشوق‌های بیرونی را نام برد. مجموع این شرایط در بروز شکوفایی نقش اساسی دارد (هزبریان، رضایی، بیگدلی، نجفی و محمدی‌فر، ۲۰۱۸). تأثیر شرایط اجتماعی محیطی فرهنگی مختلف بر شکوفایی انسان توسط پژوهش هوپرت و سو (۲۰۱۳) تأیید شده است.

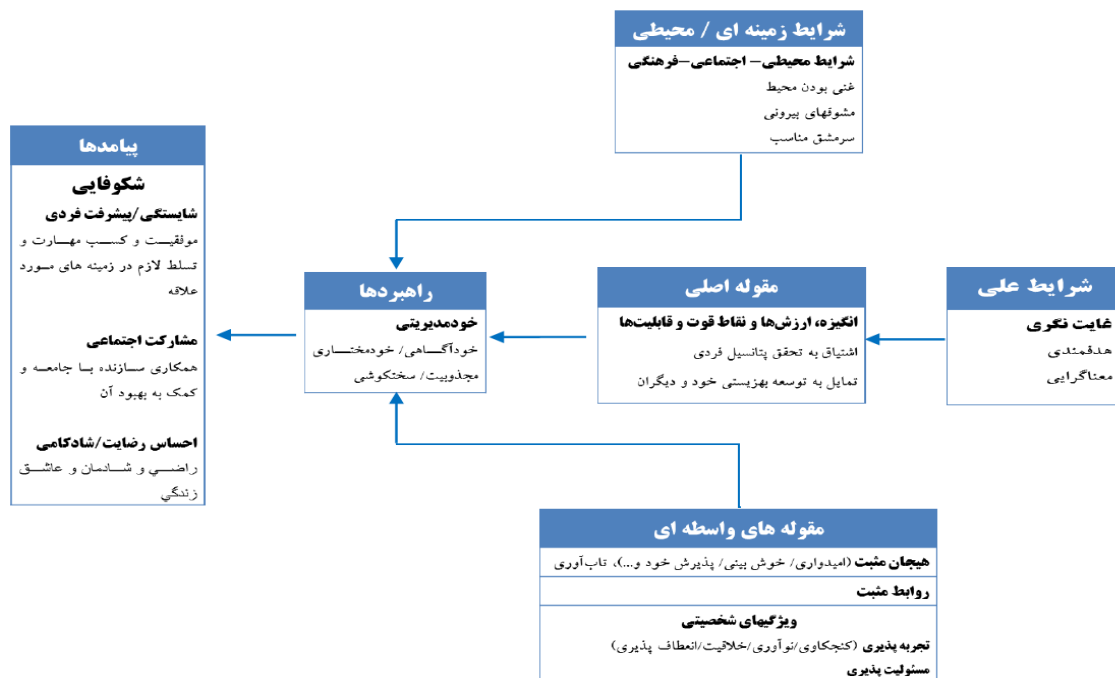
منظور از شرایط واسطه‌ای مؤثر بر شکوفایی سرمایه‌های روانشناختی شامل روابط مثبت، هیجان‌های مثبت و ویژگی‌های شخصیتی است. این مؤلفه‌ها بر چگونگی کنش متقابل عوامل شکوفایی اثرگذار هستند و موجب ارتقاء بهزیستی روانشناختی می‌شود (اسنادیر، مک درموت، کوک و راپوف، ۲۰۰۲). سرمایه‌های روانشناختی علاوه بر خوش‌بینی، خودکارآمدی، تاب‌آوری، امیدواری، شامل روابط مثبت، هیجان‌های مثبت و ویژگی‌های شخصی است. داینر، لوکاس، شیماک، و هلیول (۲۰۰۹) و داینر و بیسواس (۲۰۰۸) پی بردند که روابط اجتماعی با کیفیت و مطلوب بهزیستی روانشناختی افراد را پیش‌بینی می‌کند. شناخت هیجان‌ها نیز مانند روابط مثبت برای زندگی رضایت بخش و بهره‌وری از توانمندی‌ها، کنترل و مدیریت نقاط قوت و ضعف ضروری است (داینر، ۲۰۰۱). هیجان‌های مثبت در طول زمان موجب پرورش حس بهزیستی در افراد می‌شود (فردریکسون، ۲۰۰۹). عامل دیگر مؤثر بر شکوفایی انسان ویژگی‌های شخصیتی است. پژوهش استیل، اسمیت و شالتز (۲۰۰۸) نشان داد که ویژگی‌های شخصی ۳۹ تا ۶۳ درصد از واریانس بهزیستی روانشناختی را تبیین می‌کند. مزو هم مسئولیت‌پذیری و آزمودن

1. flourishing

2. Positive emotion, Engagement, Relationship, Meaning and Achievement

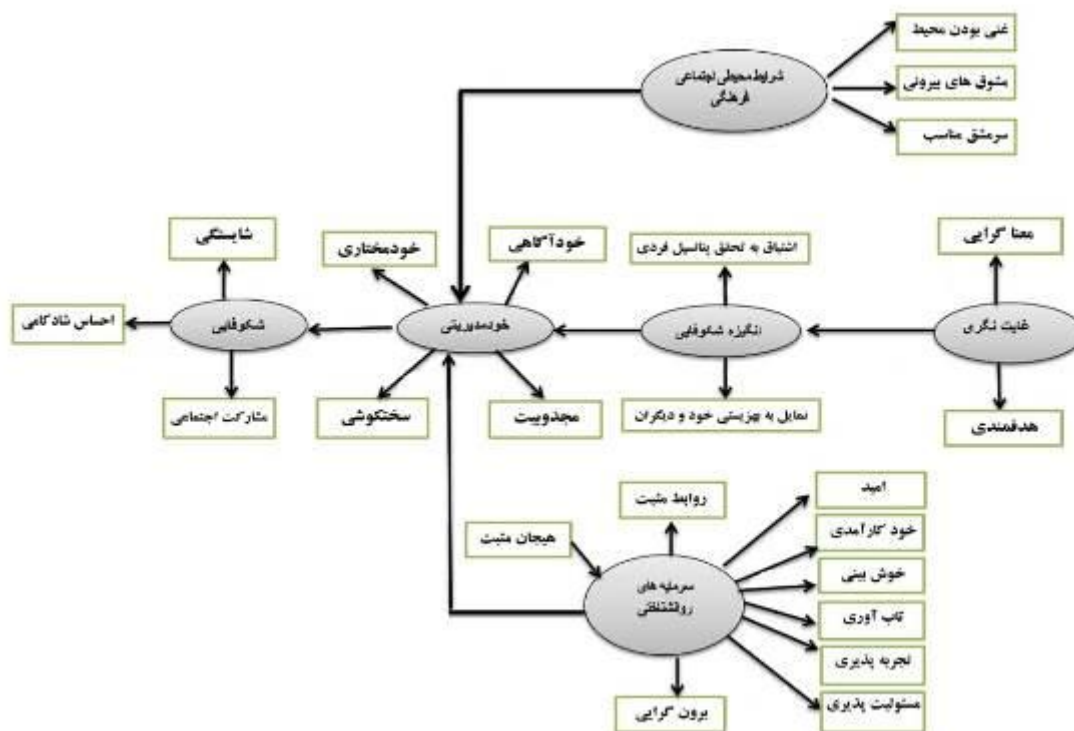
شیوه‌های جدید به جای چسبیدن به راه‌های راحت و امن را برای رسیدن به خودشکوفایی لازم می‌داند (توباسیک و میلر، ۱۹۹۱). بر اساس مدل فوق عواملی که نهایتاً منجر به شکوفایی می‌شوند عبارتند از: ۱. خودآگاهی ۲. خودمختاری ۳. سخت‌کوشی و ۴. مجذوبیت (درگیر شدن) که مجموعه آنها با نام خودمدیریتی از آن یاد شده است. خودمدیریتی ناظر بر این است که انسان برای عملیاتی کردن بهزیستی و شکوفایی خویش، برنامه‌ریزی نماید. افرادی که دارای خودآگاهی هستند از نقاط ضعف و نقاط قوت خود، آگاه می‌شوند و با تکیه بر نقاط قوت، نقاط ضعف خود را کاهش می‌دهند (اشرفی، حدادی، نشیبا و قاسم‌زاده، ۱۳۹۳). خودمختاری به داشتن احساس استقلال، حس خودرأیی، مقاومت در برابر فشارهای اجتماعی، ارزیابی خود با استانداردها و معیارهای شخصی که بوسیله آن فرد به عمل نمودن یا فکر کردن به شیوه‌ای خاص وادار می‌شود اشاره دارد (ریف و کی‌یز، ۱۹۹۵). راهبرد سوم ناظر بر سخت‌کوشی می‌باشد. مشخص شده است که سخت‌کوشی با بهزیستی روانشناختی همبستگی مثبت و با درماندگی روانشناختی، همبستگی منفی دارند (بشارت، رضاپور و کریمی، ۱۳۸۴). علاوه بر

سخت‌کوشی مجذوبیت نیز پیش‌بینی کننده شکوفایی است. سیکزنت میهالی و شرنوف (۲۰۰۸) نشان دادند که مجذوبیت در زندگی رضایت‌مندی را پیش‌بینی می‌کند. برای رسیدن به شکوفایی بایستی از تمام راهبردهای فوق به نحو مقتضی بهره گرفته شود که در این صورت شکوفایی حاصل می‌شود. حصول شایستگی، یعنی انسان شکوفا در زمینه‌های تحصیلی، شغلی و اقتصادی به دستاوردهای خوبی نائل گردیده است. پیامد دوم شکوفایی، مشارکت اجتماعی است. فرد شکوفا علاوه بر دستاوردهای فردی، مشارکت سازنده‌ای با جامعه داشته و در جهت توسعه بهزیستی دیگران تلاش می‌نماید (داینر و همکاران، ۲۰۱۰). سومین نتیجه شکوفایی، احساس رضایت و شادکامی است. فرد شکوفا از عملکرد و زندگی خود راضی است و ارزیابی مثبت شناختی عاطفی از زندگی خود دارد (داینر، ۲۰۰۷) در مجموع، می‌توان نتیجه گرفت که بر اساس پژوهش‌ها، در صورت ترکیب و تعامل مناسب عوامل فوق، وقوع پدیده شکوفایی قابل انتظار است. در صورتی که بخواهیم الگوی مذکور را در قالب مدل‌سازی‌های مرسوم آماری ترسیم نمایم شکل زیر حاصل خواهد شد.

شکل ۱. الگوی شکوفایی بر اساس مؤلفه‌های الگوی روانشناختی شکوفایی انسان (HPFM)^۱

1. Human psychological flourishing model

شکل ۲. مدل نظری پژوهش مبتنی بر الگوی روانشناختی شکوفایی انسان HPFS (هژبریان، رضایی، بیگدلی، نجفی و محمدی‌فر، ۱۳۹۳).

های آتی که روابط بین موضوعات جدید در آموزش و توانمند سازی فرد برای شکوفایی را بررسی می‌نماید، مورد استفاده قرار گیرد.

روش

روش پژوهش حاضر از نوع همبستگی بود؛ جامعه آماری این پژوهش را تمامی معلمان مقطع ابتدایی شهرستان سقز در سال تحصیلی ۹۸-۱۳۹۷ تشکیل دادند. که به صورت تصادفی طبقه‌ای تعداد ۶۱۴ نفر بعنوان نمونه مورد بررسی قرار گرفت. حجم نمونه با توجه به تعداد پارامترهای مدل برآورد شد. هو و بنتلر (۱۹۹۸) توصیه می‌کنند که نسبت حجم نمونه به تعداد پارامترهایی که در یک مدل برآورد می‌شود باید حداقل پنج به یک و ترجیحاً ده به یک یا پنجاه به یک باشند تا آزمون‌های معناداری آماری درست درآیند (میولر، ۱۹۹۶). از آنجا که ۲۳ پارامتر وجود دارد، در این مطالعه نمونه‌ای به حجم ۶۱۴ نفر انتخاب شد. از روش نمونه‌گیری طبقه‌ای نسبی بر مبنای تعداد مدارس در هر منطقه استفاده شد. برای انتخاب نمونه، ابتدا تعداد معلمان در شهرستان سقز طبق آمار اداره آموزش و پرورش در سال تحصیلی ۹۸-۹۷ استخراج شد. تعداد ۷۰۰ پرسشنامه اجرا شد. با حذف پرسشنامه‌های ناقص و داده‌های پرت ۶۱۴ باقی ماند که نمونه‌ها به نسبت حجم مدارس در

با توجه به اینکه الگوی روانشناختی شکوفایی انسان توسط هژبریان، رضایی، بیگدلی، نجفی و محمدی‌فر در سال (۱۳۹۳) تدوین شده و تاکنون هیچ‌گونه پژوهشی (بجز پژوهش‌های انجام شده توسط پژوهشگران حاضر) در خصوص آن انجام نشده است؛ لذا انجام پژوهش حاضر به عنوان یک پژوهش تکمیلی به منظور ارزیابی اعتبار الگوی تدوین شده در بافت بومی ایران و همچنین رفع نواقص و کاستی‌های الگوی ذکر شده از جمله فقدان ابزار اندازه‌گیری برخی از مؤلفه‌ها و فقدان بررسی تجربی روابط بین اجزاء مدل کاملاً ضروری است. هدف پژوهش حاضر پیش‌بینی شکوفایی بر اساس الگوی روانشناختی شکوفایی انسان (هژبریان و همکاران، ۱۳۹۳) است. نتایج حاصل از این پژوهش می‌تواند کمک کند تا دیدگاه‌های روانشناختی درباره شکوفایی از طریق استنباط مفهوم این سازه و به دست آوردن درک جامع‌تر و مبتنی بر فرهنگ، زمینه اجتماعی و دانش بومی، وسیع‌تر گردد و اقدامات لازم برای پرورش و ارتقاء شکوفایی معلمان مشخص شود. در ضمن با تولید فرضیه‌های نوین، روند تکوین دانش شکوفایی در سال‌های آینده هموار و پایه‌ای اساسی برای کسانی که درگیر ارتقا سلامت روانی و سیاست‌گذاری برای افزایش کمی و کیفی افراد شکوفا در جامعه هستند فراهم آید و بالاخره در حمایت از پژوهش

ویراستاری گویه‌ها از نظر تخصصی، فنی و ادبی پرسشنامه‌ای ۱۵ ماده‌ای تدوین گردید که شامل سه خرده مقیاس «غنی بودن محیط»، «مشوق‌های بیرونی» و «سرمشق مناسب» است. هر مقیاس بوسیله ۵ گویه مورد سنجش قرار گرفت. پاسخ به هر سؤال بر روی یک طیف ۶ درجه‌ای لیکرت قرار دارد. روایی ابزار از طریق روایی محتوایی (نظر صاحب‌نظران) و روایی سازه از طریق تحلیل عاملی بررسی شد. پس از تحلیل عاملی و استخراج ۳ عامل یا مؤلفه، ضرایب پایایی خرده مقیاس‌ها با استفاده از روش همسانی درونی (آلفای کرونباخ) ۰/۸۹، بدست آمد که برای مقیاس‌های «غنی بودن محیط»، «مشوق‌های بیرونی» و «سرمشق مناسب» به ترتیب ۰/۷۴، ۰/۷۹ و ۰/۸۹ بود. برای ارزیابی پیش‌بینی متغیرهای پنهان خارجی شاخص استون گایسر بکار گرفته شد. مقدار کلی آن ۰/۳۰ و برای سه مقیاس به ترتیب ۰/۲۴، ۰/۳۶ و ۰/۵۳ حاصل شد. تمامی مقادیر Q2 بیشتر از صفر می‌باشد که نشان از قدرت پیش‌بینی‌کنندگی متغیر دارد.

پرسشنامه انگیزه شکوفایی: از پرسشنامه محقق ساخته استفاده شد که شامل دو خرده مقیاس «اشتیاق به تحقق پتانسیل فردی» و «تمایل به بهزیستی خود و دیگران» است. با بررسی ادبیات تحقیق و مصاحبه با صاحب‌نظران شاخص‌های مورد نیاز برای اندازه‌گیری هر یک از مؤلفه‌ها استخراج گردید. بر اساس متون معتبر، پرسشنامه اولیه‌ای با ۴۰ سؤال تدوین و لیست سؤالات، پس از تهیه در اختیار تعدادی از اساتید قرار گرفت. بعد از اصلاح و ویراستاری گویه‌ها، پرسشنامه‌ای ۱۲ ماده‌ای تدوین شد. مقیاس «اشتیاق به تحقق پتانسیل فردی» ۵ گویه و مقیاس «تمایل به بهزیستی خود و دیگران» شامل ۷ گویه است. پاسخ به هر سؤال بر روی یک طیف ۶ درجه‌ای لیکرت قرار دارد. روایی ابزار از طریق روایی محتوایی (نظر صاحب‌نظران) و روایی سازه از طریق تحلیل عاملی بررسی شد. پس از تحلیل عاملی و استخراج ۲ عامل یا مؤلفه، ضرایب پایایی خرده مقیاس‌ها با استفاده از روش همسانی درونی (آلفای کرونباخ) محاسبه شد. که برای دو مقیاس مذکور به ترتیب ۰/۸۵ و ۰/۸۸ بود. برای ارزیابی پیش‌بینی متغیرهای پنهان خارجی شاخص استون گایسر (Q2) بکار گرفته شد. مقدار کلی آن ۰/۱۷ و برای دو مقیاس به ترتیب ۰/۵۰ و ۰/۵۱ به دست آمد. تمامی مقادیر Q2 بیشتر از صفر می‌باشد که نشان از قدرت پیش‌بینی‌کنندگی متغیر دارد.

هر منطقه انتخاب و پرسشنامه‌های پژوهش را تکمیل کردند. روش نمونه‌گیری هم بدین صورت بود که بر مبنای تراکم جمعیت و تعداد معلمان در هر منطقه نمونه‌گیری به روش تصادفی طبقه‌ای صورت گرفت. بر این اساس، برای انتخاب نمونه، ابتدا تعداد معلمان در شهرستان سقز طبق آمار اداره آموزش و پرورش استخراج شد که نمونه‌ها به نسبت حجم معلمان در هر منطقه به صورت تصادفی انتخاب گردید. تجزیه و تحلیل داده‌ها با روش تحلیل عاملی تأییدی و معادلات ساختاری با استفاده از نرم‌افزار PLS انجام شد.

ابزارها

غایت‌نگری: غایت‌نگری از دو مقیاس هدفمندی و معناگرایی تشکیل شده است. برای اندازه‌گیری هدفمندی از خرده مقیاس هدفمندی فرم کوتاه پرسشنامه ۱۸ سؤالی بهزیستی روانشناختی ریف (RSPWB^۱، ریف، ۱۹۹۵) و برای معنی‌گرایی از خرده مقیاس معنی‌گرایی پرسشنامه شکوفایی FQ^۲ (سلیمانی، رضایی، کیان‌ارثی، هژیریان و خلیلی، ۲۰۱۵) استفاده شده است. پاسخ به هر سؤال بر روی یک طیف ۶ درجه‌ای قرار دارد. پایایی مقیاس هدفمندی در پژوهش‌های بیانی، کوچکی و بیانی (۱۳۸۷) با روش آلفای کرونباخ برابر با ۰/۷۰ و در پژوهش حاضر نیز ۰/۷۰ به دست آمد. پرسشنامه شکوفایی FQ، ۲۸ سؤال دارد. هر یک از سؤال‌ها در یک طیف لیکرت ۶ گزینه‌ای قرار دارد. اعتبار همگرایی آن از طریق اجرای همزمان آن با پرسشنامه‌های خودشکوفایی اهواز و شکوفایی داینر و اعتبار واگرایی آن از طریق پرسشنامه افسردگی بک بررسی و مورد تأیید قرار گرفت. (سلیمانی و همکاران، ۲۰۱۵). پایایی مقیاس معنی‌گرایی در پژوهش سلیمانی و همکاران برابر با ۰/۸۸ به دست آمد و در پژوهش حاضر با روش آلفای کرونباخ ۰/۷۰ به دست آمد.

پرسشنامه شرایط محیطی - اجتماعی - فرهنگی: از پرسشنامه محقق ساخته استفاده شد. ابتدا با بررسی ادبیات تحقیق و مصاحبه با صاحب‌نظران شاخص‌های مورد نیاز برای اندازه‌گیری هر یک از مؤلفه‌ها طراحی شد. سپس بر اساس متون معتبر و پرسشنامه‌های موجود، پرسشنامه اولیه‌ای با ۵۰ سؤال تدوین گردید. لیست سؤالات، پس از تهیه در اختیار تعدادی از اساتید و دانشجویان دوره دکتری دانشگاه سمنان قرار گرفت و بعد از اصلاح و

1. Ryff Scale Psychological Well-Being

2. Flourishing Questionnaire

دارد و و طیف پاسخ‌دهی آن به صورت ۴ گزینه‌ای می‌باشد. پایایی پرسشنامه با روش آلفای کرونباخ ۰/۷۸ بدست آمد (رضوانی و زنجانی‌زاده، ۱۳۹۴). پایایی مقیاس خودآگاهی در پژوهش‌های بیانی و همکاران (۱۳۸۷) با روش آلفای کرونباخ برابر با ۰/۸۲ و در پژوهش حاضر ۰/۸۷ به دست آمد. برای سنجش مجذوبیت از پرسشنامه شکوفایی (PERMA، باتلر و کرن، ۲۰۱۶) استفاده شد. پایایی مقیاس مجذوبیت در پژوهش حاضر با روش آلفای کرونباخ ۰/۸۶ حاصل شد. برای سنجش سخت‌کوشی پرسشنامه سرسختی روانشناختی اهواز (AHI، کیامرثی، نجاریان و مهرابی‌زاده هنرمند، ۱۳۷۷) به کار گرفته شد که شامل ۲۷ سؤال است. کیامرثی و همکاران (۱۳۷۷)، پایایی پرسشنامه را به روش آلفای کرونباخ ۰/۷۶ محاسبه کردند. پایایی مقیاس سخت‌کوشی در پژوهش حاضر با روش آلفای کرونباخ ۰/۹۱ به دست آمد.

پرسشنامه شکوفایی هژبریان، رضایی، بیگدلی، نجفی و محمدی‌فر (۱۳۹۳): این پرسشنامه ۱۲ ماده دارد که براساس طیف شش درجه‌ای از ۱ تا ۶ نمره گذاری می‌شود. نتایج پایایی آن با استفاده از روش همسانی درونی (آلفای کرونباخ) نشان داد که HPFS از ضرایب پایایی مناسبی برخوردار است (هژبریان و همکاران، ۱۳۹۳). پایایی مقیاس احساس شادکامی، شایستگی و مشارکت اجتماعی در پژوهش حاضر با روش آلفای کرونباخ به ترتیب ۰/۸۶، ۰/۸۳ و ۰/۸۲ به دست آمد. در این پژوهش جهت گردآوری اطلاعات از دو پرسشنامه محقق ساخته (انگیزه شکوفایی و شرایط محیطی - اجتماعی - فرهنگی) به همراه ۶ ابزار استاندارد (پرسشنامه‌های بهزیستی روانشناختی ریف، سرمایه روانشناختی لوتانز، پنج عامل بزرگ شخصیت گلدبرگ، خودآگاهی خصوصی چارلز کارور، سرسختی روانشناختی اهواز AHI و شکوفایی HPFS هژبریان) استفاده شد. مجموع این پرسشنامه‌ها به صورت یک پکیج واحد در اختیار معلمان قرار گرفت که بصورت جمعی در مدارس و با حضور خود پژوهشگر یا مجری که تسلط کافی در اجرای پرسشنامه را دارد، اجرا شد. متوسط زمان در نظر گرفته شده ۳۰ دقیقه بود. پرسشنامه‌ها به صورت یک بسته تهیه و در اختیار گروه معلمان قرار گرفت.

یافته‌ها

قبل از تحلیل داده‌ها ابتدا داده‌های پرت تک متغیری با استفاده از نمودار جعبه‌ای (باکس پلات) و داده‌های پرت چندمتغیری با

پرسشنامه سرمایه‌های روانشناختی: مجموعه شرایط واسطه‌ای از چهار بخش سرمایه روانشناختی، ویژگی‌های شخصیتی، روابط مثبت و هیجان‌های مثبت تشکیل شده است. برای سنجش سرمایه روانشناختی از پرسشنامه سرمایه روانشناختی (لوتانز، اوی، اوولیو و پترسون، ۲۰۰۷) استفاده شد. در پژوهش بهادری خسروشاهی و محمودعلیلو (۱۳۹۱) میزان پایایی آن بر اساس آلفای کرونباخ ۰/۸۵ به دست آمد. پایایی این پرسشنامه در این پژوهش با روش آلفای کرونباخ ۰/۷۱ و ضریب اعتبار آن ۰/۶۶ حاصل شد. پایایی مقیاس‌های خودکارآمدی، امید، تاب‌آوری و خوش‌بینی به ترتیب ۰/۹۰، ۰/۸۷، ۰/۷۶ و ۰/۸۳ به دست آمد. برای سنجش ویژگی‌های شخصیتی از پرسشنامه پنج عامل بزرگ شخصیت گلدبرگ استفاده شد. این پرسشنامه دارای ۵۰ ماده است که ۱۰ ماده به هر بعد شخصیت تعلق دارد. نمره‌گذاری آن به صورت مقیاس پنج درجه‌ای لیکرت است. در پژوهش شریف‌زاده (۱۳۹۰) روایی پرسشنامه مطلوب گزارش شده است. همچنین پایایی پرسشنامه با آلفای کرونباخ در پژوهش قربانی (۱۳۸۳) بالای ۰/۹۰ بدست آمده است. در پژوهش حاضر از سه مقیاس این پرسشنامه (تجربه‌پذیری، مسئولیت‌پذیری و برون‌گرایی) استفاده شد که پایایی این مقیاس‌ها با روش آلفای کرونباخ به ترتیب ۰/۸۳، ۰/۷۸ و ۰/۸۷ به دست آمد. برای سنجش روابط مثبت و هیجان مثبت از پرسشنامه شکوفایی (FQ، سلیمانی و همکاران، ۲۰۱۵) استفاده شد (پرسشنامه غایت‌نگری). پایایی مقیاس‌های هیجان مثبت و روابط مثبت در پژوهش سلیمانی و همکاران (۲۰۱۵) با روش آلفای کرونباخ به ترتیب ۰/۹۱ و ۰/۸۳ بدست آمد. پایایی مقیاس هیجان مثبت و روابط مثبت در پژوهش حاضر با روش آلفای کرونباخ به ترتیب ۰/۹۰ و ۰/۸۳ به دست آمد.

پرسشنامه خودمدیریتی: راهبردهایی که با عنوان خودمدیریتی از آن یاد می‌شود، دارای ۴ مؤلفه می‌باشد که عبارتند از: ۱. خودمختاری ۲. خودآگاهی ۳. سخت‌کوشی ۴. مجذوبیت. برای سنجش خودمختاری از پرسشنامه بهزیستی روانشناختی ریف استفاده شد (پرسشنامه غایت‌نگری). پایایی مقیاس خودمختاری در پژوهش‌های بیانی، کوچکی و بیانی (۱۳۸۷) با روش آلفای کرونباخ برابر با ۰/۸۲ و در پژوهش حاضر ۰/۸۷ به دست آمد. برای سنجش خودآگاهی از پرسشنامه خودآگاهی خصوصی (چارلز، کارور و مایکل، ۱۹۹۰) استفاده شد. این پرسشنامه ۷ گویه

منظور بررسی هم خطی چندگانه محاسبه شد. نتایج نشان داد هیچ کدام از مقادیر آماره تحمل کوچکتر از حد مجاز ۰/۱ و هیچ کدام از مقادیر عامل تورم واریانس بزرگتر از حد مجاز ۱۰ (استیونس، ۲۰۱۲) نمی باشد. (کمینه آماره تحمل برابر با ۰/۶۲ و بیشینه مقدار تورم واریانس برابر با ۱/۸۲ بدست آمد). بنابراین بر اساس دو شاخص ذکر شده وجود هم خطی چندگانه در داده‌ها مشاهده نشد. همسانی درونی ابزارها با استفاده از ضریب آلفای کرونباخ بررسی شد (جدول ۲). نتایج نشان داد همه متغیرها از پایایی رضایت بخشی برخوردار می‌باشند. حداقل پایایی ۰/۷۰ برای خرده مقیاس‌های هدفمندی و معناگرایی و حداکثر آن برابر با ۰/۹۱ برای خرده مقیاس سخت‌کوشی به دست آمد. شایان توجه است برخی سؤال‌ها همبستگی پایینی با نمره کل مقیاس مربوطه داشتند که از مقیاس مربوطه حذف شدند.

استفاده از آماره ماھالانویس بررسی و از مجموعه داده‌ها کنار گذاشته شدند. کجی و کشیدگی توزیع نمرات متغیرها با استفاده از نرم‌افزار SPSS محاسبه و نتایج نشان داد هیچکدام از مقادیر کجی و چولگی بیشتر از ± 1 نمی‌باشد. نرمال بودن داده‌ها با استفاده از آزمون کولموگروف اسمیرنوف بررسی شد. نتایج نشان داد توزیع نمرات هر شش متغیر مدل نرمال است ($p \geq 0/05$). فرض استقلال خطاها با آماره دورین واتسون برای محاسبه معادلات رگرسیونی مدل پژوهش بررسی شد که مقدار به دست آمده بیانگر برقراری این مفروضه بود (۱/۸۴). مفروضه هم‌خطی بین متغیرها با استفاده از همبستگی پیرسون بین زوج متغیرها بررسی شد. با توجه به اینکه همبستگی دو متغیری ۰/۹۰ و بالاتر (فیدل و تاباچنیک، ۲۰۰۳) نشان دهنده هم‌خطی است، این مشکل در داده‌های پژوهش حاضر مشاهده نشد. علاوه بر آن آماره تحمل و عامل تورم واریانس به

جدول ۱. ویژگی‌های جمعیت شناختی گروه نمونه

متغیر	طبقات متغیر	فراوانی	درصد	متغیر	طبقات متغیر	فراوانی	درصد
جنسیت	مرد	۴۹۲	۸۰	سن	۲۰-۳۰ سال	۹۸	۱۶
	زن	۱۲۲	۲۰		۳۱-۴۰ سال	۲۵۵	۴۲
وضعیت تأهل	مجرد	۸۴	۱۴	۴۱-۵۰ سال	۲۲۷	۳۷	
	متاهل	۵۳۰	۸۶	بالاتر از ۵۰ سال	۳۴	۵	
	کمتر از ۵ سال	۴۹	۸	دیپلم	۶	۱	
سابقه خدمت	۵-۱۰ سال	۸۰	۱۳	فوق دیپلم	۳۸	۷	
	۱۱-۱۵ سال	۵۱	۹	کارشناسی	۴۳۰	۷۰	
	۱۶-۲۰ سال	۱۸۵	۳۰	کارشناسی ارشد	۱۲۵	۲۰	
	۲۱-۳۰ سال	۲۳۵	۳۸	دکتری	۱۵	۲	
	بیشتر از ۳۰ سال	۱۴	۲				

جدول ۲. آزمون پایایی آلفای کرونباخ

متغیر	شاخص‌ها	آلفای کرونباخ	متغیر	شاخص‌ها	آلفای کرونباخ
غایت‌نگری	هدفمندی	۰/۷۰	خودمختاری	خودمختاری	۰/۸۷
۰/۸۵	معناگرایی	۰/۷۰	خودمدیریتی	مجدوبیت	۰/۸۶
۰/۹۰	هیجان مثبت	۰/۹۰	خود آگاهی	خود آگاهی	۰/۸۰
۰/۸۳	روابط مثبت	۰/۸۳	سخت‌کوشی	سخت‌کوشی	۰/۹۱
۰/۸۷	برون‌گرایی	۰/۸۷	احساس شادکامی	احساس شادکامی	۰/۸۶
۰/۸۳	تجربه‌پذیری	۰/۸۳	شایستگی	شایستگی	۰/۸۳
۰/۷۸	مسئولیت‌پذیری	۰/۷۸	مشارکت اجتماعی	مشارکت اجتماعی	۰/۸۲
۰/۹۳	خودکارآمدی	۰/۹۰	شرایط محیطی / اجتماعی	غنی بودن محیط	۰/۷۴
۰/۸۷	امید	۰/۸۷	اشتیاق به تحقق فردی	مشوق‌های بیرونی	۰/۷۹
۰/۷۶	تاب‌آوری	۰/۷۶	سرمنشوق مناسب	سرمنشوق مناسب	۰/۸۹
۰/۸۳	خوش‌بینی	۰/۸۳	انگیزه شکوفایی	اشتیاق به تحقق فردی	۰/۸۵
			تمایل به بهزیستی	تمایل به بهزیستی	۰/۸۸

جدول ۳. آزمون پایایی مرکب

متغیر	شاخص‌ها	پایایی مرکب	متغیر	شاخص‌ها	پایایی مرکب
غایت‌نگری	هدفمندی	۰/۸۵	خودمختاری	خودمختاری	۰/۹۲
۰/۸۸	معناگرایی	۰/۸۹	مجدوبیت	خودمدیریتی	۰/۹۰
	هیجان مثبت	۰/۹۲	خود آگاهی	۰/۹۳	۰/۸۵
	روابط مثبت	۰/۸۸	سخت‌کوشی	۰/۹۳	۰/۹۳
	برون‌گرایی	۰/۸۹	احساس شادکامی	۰/۹۰	۰/۹۰
	تجربه‌پذیری	۰/۸۷	شایستگی	شکوفایی	۰/۸۸
شرایط واسطه‌ای	مسئولیت‌پذیری	۰/۸۴	مشارکت اجتماعی	۰/۹۴	۰/۸۸
۰/۹۶	خودکارآمدی	۰/۹۲	غنی بودن محیط	شرایط محیطی / اجتماعی	۰/۸۲
	امید	۰/۹۰	مشوق‌های بیرونی	۰/۹۱	۰/۸۶
	تاب‌آوری	۰/۸۳	سرمشق مناسب	۰/۹۲	۰/۹۲
	خوش‌بینی	۰/۸۸	اشتیاق به تحقق فردی	انگیزه شکوفایی	۰/۹۰
			تمایل به بهزیستی	۰/۹۳	۰/۹۱

جدول ۴. آزمون روایی همگرا

متغیر	شاخص‌ها	میانگین واریانس	متغیر	شاخص‌ها	میانگین واریانس
غایت‌نگری	هدفمندی	۰/۶۸	خودمختاری	خودمختاری	۰/۸۰
۰/۸۸	معناگرایی	۰/۵۴	مجدوبیت	خودمدیریتی	۰/۶۵
	هیجان مثبت	۰/۶۱	خود آگاهی	۰/۹۳	۰/۴۵
	روابط مثبت	۰/۵۰	سخت‌کوشی	۰/۴۶	۰/۴۶
	برون‌گرایی	۰/۴۷	احساس شادکامی	۰/۷۰	۰/۷۰
	تجربه‌پذیری	۰/۴۴	شایستگی	شکوفایی	۰/۶۶
شرایط واسطه‌ای	مسئولیت‌پذیری	۰/۴۱	مشارکت اجتماعی	۰/۹۴	۰/۶۶
۰/۹۶	خودکارآمدی	۰/۶۶	غنی بودن محیط	شرایط	۰/۵۰
	امید	۰/۶۰	مشوق‌های بیرونی	محیطی / اجتماعی	۰/۵۶
	تاب‌آوری	۰/۴۵	سرمشق مناسب	۰/۹۱	۰/۷۰
	خوش‌بینی	۰/۸۸	اشتیاق به تحقق فردی	انگیزه شکوفایی	۰/۶۳
			تمایل به بهزیستی	۰/۹۳	۰/۵۹

جدول ۵. شاخص استون گایسر

متغیر (سازه)	Q2	SSE	SSO	متغیر (سازه)	Q2	SSE	SSO	متغیر (سازه)	Q2	SSE	SSO
خودمختاری	۰/۱۹	۱۴۷۷	۱۸۴۲	انگیزه شکوفایی	۰/۱۷	۶۰۸۰	۷۳۶۸	خودمختاری	۰/۲۴	۲۳۰۹	۳۰۷۰
شایستگی	۰/۵۴	۱۱۱۰	۲۴۵۶	مجدوبیت	۰/۴۰	۱۸۲۶	۳۰۷۰	تاب‌آوری	۰/۲۴	۲۷۹۵	۳۶۴۸
شکوفایی	۰/۳۰	۵۰۹۴	۷۳۶۸	احساس شادکامی	۰/۵۲	۱۱۷۱	۲۴۵۶	مسئولیت‌پذیری	۰/۱۸	۴۹۸۲	۶۱۰۴
سخت‌کوشی	۰/۳۶	۶۲۰۱	۹۸۲۴	امید	۰/۴۳	۲۰۹۹	۳۶۸۴	خود آگاهی	۰/۱۷	۳۵۵۱	۴۲۹۸
مشوق‌های بیرونی	۰/۳۶	۱۹۴۸	۳۰۷۰	خوش‌بینی	۰/۲۷	۲۶۸۹	۳۶۸۴	خودمدیریتی	۰/۱۰	۱۵۳۰	۱۹۰۳
خودکارآمدی	۰/۴۸	۱۸۹۳	۳۶۸۴	هیجان مثبت	۰/۲۹	۳۰۴۶	۴۲۹۸	مشارکت اجتماعی	۰/۵۱	۱۱۹۱	۲۴۵۶
اشتیاق به تحقق فردی	۰/۵۰	۱۵۱۸	۳۰۷۰	روابط مثبت	۰/۲۸	۳۰۸۹	۴۲۹۸	معناگرایی	۰/۴۸	۲۲۰۰	۴۲۹۸
تجربه‌پذیری	۰/۲۵	۴۱۱۲	۵۵۲۶	سرمشق مناسب	۰/۵۳	۱۴۱۴	۳۰۷۰	تمایل به بهزیستی	۰/۵۱	۲۰۷۰	۴۲۹۸
برون‌گرایی	۰/۲۰	۴۹۰۶	۶۱۴۰	هدفمندی	۰/۳۲	۱۲۴۸	۱۸۴۲				

بارهای عاملی ۰/۸۰، ۰/۸۳ و ۰/۸۹ تشکیل شده است. عامل شرایط واسطه‌ای (سرمایه روانشناختی) از ۹ خرده مقیاس تشکیل شده است. این خرده مقیاس‌ها و بارهای عاملی مربوطه به ترتیب عبارتند از هیجان مثبت (۰/۶۷)، روابط مثبت (۰/۷۵)، امید (۰/۸۵)، خودکارآمدی (۰/۸۶)، خوش‌بینی (۰/۷۱)، تاب‌آوری (۰/۷۴)، تجربه‌پذیری (۰/۷۶)، مسئولیت‌پذیری (۰/۶۹) و برون‌گرایی (۰/۶۶). انگیزه شکوفایی از دو خرده مقیاس « اشتیاق به تحقق پتانسیل فردی» با بار عاملی ۰/۹۱ و «تمایل به توسعه بهزیستی خود و دیگران» با بار عاملی ۰/۹۵ اشباع شده است.

برای اطمینان از انسجام درونی رضایت‌بخش، پایایی مرکب نیز محاسبه شد. میزان پایایی مرکب در این مطالعه برای همه متغیرها از ۰/۷ بالاتر است (جدول ۳). به منظور بررسی روایی همگرا از شاخص میانگین و واریانس استخراج شده استفاده شد. تمامی مقادیر میانگین واریانس استخراج شده از حداقل مقدار لازم که ۰/۴ می‌باشد (فورنل و لارکر، ۱۹۸۱) بیشتر است که نشان از درجه روایی همگرای رضایت‌بخش است.

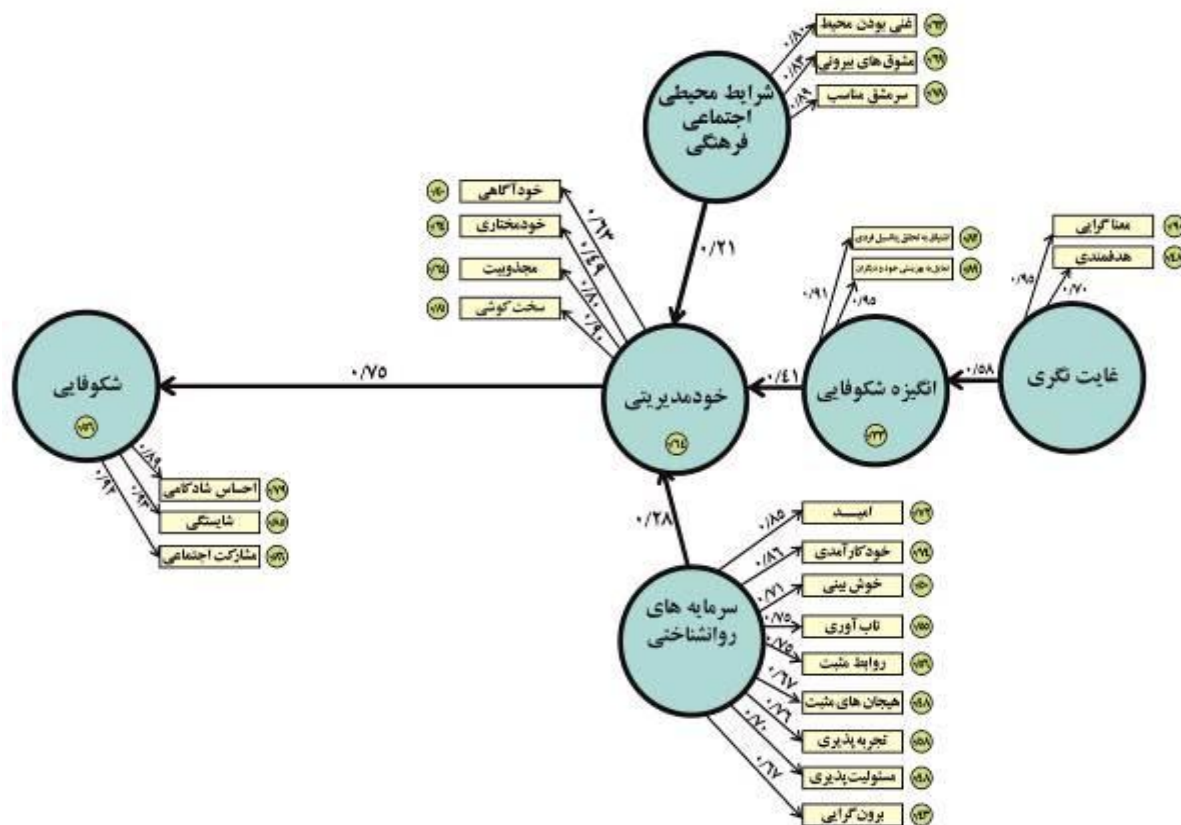
در رابطه با ماتریس واریانس کوواریانس بین متغیرهای برون‌زاد، با توجه به اینکه در مدل هژبریان و همکاران (۱۳۹۳) که مبنای پژوهش حاضر است هیچ‌گونه رابطه‌ای بین متغیرهای برون‌زاد غایت‌نگری، شرایط محیطی و سرمایه‌های روانشناختی در نظر گرفته نشده بود، لذا در این پژوهش نیز هیچ‌گونه فلشی بین آنها ترسیم نشد.

به منظور ارزیابی پیش‌بینی مدل برای متغیرهای پنهان خارجی از شاخص استون‌گایسر استفاده شد. در جدول ۵ مجموع مجذور مشاهدات و مجموع مجذور خطاهای پیش‌بین ارائه شده است. همانطور که در این جدول آمده است تمامی مقادیر Q2 بیشتر از صفر می‌باشد که نشان از قدرت پیش‌بینی‌کنندگی مدل دارد. تناسب کلی مدل با استفاده از آزمون‌ی به نام تناسب کلی مدل (GOF) بررسی شد. بدین منظور، مجذور میانگین مقادیر اشتراکی متغیرهای پنهان مرتبه اول ضربدر میانگین ضرایب تعیین متغیرهای درون‌زا محاسبه می‌شود. چنانچه جواب بدست آمده از ۰/۳۶ بیشتر باشد مدل از تناسب کلی خوبی برخوردار است. در این تحقیق میزان تناسب کلی مدل برابر با ۰/۵۹ بود که بالاتر از مقدار حداقل می‌باشد. به منظور ارزیابی معناداری ضرایب مسیر، مقدار t از طریق بوت‌استرپینگ محاسبه شد. تجزیه و تحلیل نتایج بدست آمده نشان داد که تمامی فرضیات مدل پیشنهادی از نظر آماری معنادار هستند. نتایج این آزمون‌ها در جدول ۶ آمده است. علاوه بر آن بارهای عاملی مربوط به تحلیل عاملی تأییدی برای بررسی روایی مقیاس‌ها و ضرایب مسیر مربوط به متغیرها در شکل ۳ با استفاده از نرم‌افزار PLS ارائه شده است.

نتایج مدل اندازه‌گیری در شکل ۳ بارهای عاملی خرده مقیاس‌های هر کدام از عوامل مورد بررسی را نشان می‌دهد. همانگونه که مشاهده می‌شود عامل غایت‌نگری از دو خرده مقیاس معناگرایی و هدفمندی به ترتیب با بارهای عاملی ۰/۷۰ و ۰/۹۵ تشکیل شده است. عامل شرایط محیطی از سه خرده مقیاس غنی بودن محیط، مشوق‌های بیرونی و سرمشق مناسب به ترتیب با

جدول ۶. نتایج آزمون فرضیه (مدل ساختاری)

نتیجه	مقدار t	ضرایب مسیر	فرضیه
تأیید	۳۴/۸	۰/۷۵	خودمدیریتی بر شکوفایی
تأیید	۵/۶	۰/۲۱	شرایط زمینه‌ای بر خودمدیریتی
تأیید	۵/۷	۰/۲۸	شرایط واسطه‌ای بر خودمدیریتی
تأیید	۸/۹	۰/۴۱	انگیزه شکوفایی بر خودمدیریتی
تأیید	۱۷/۶	۰/۵۸	غایت‌نگری بر انگیزه شکوفایی
تأیید	۵/۳	۰/۱۶	شرایط زمینه‌ای بر شکوفایی با میانجی‌گری خودمدیریتی
تأیید	۵/۲	۰/۲۱	شرایط واسطه‌ای بر شکوفایی با میانجی‌گری خودمدیریتی
تأیید	۱۰/۲	۰/۳۱	انگیزه شکوفایی بر شکوفایی با میانجی‌گری خودمدیریتی
تأیید	۹/۲	۰/۲۳	غایت‌نگری بر خودمدیریتی با میانجی‌گری انگیزه شکوفایی
تأیید	۹/۰۸	۰/۱۷	غایت‌نگری بر شکوفایی با میانجی‌گری انگیزه شکوفایی و خودمدیریتی

شکل ۳. برازش الگوی شکوفایی: بارهای عاملی شاخص‌ها روی مقیاس مربوطه و ضرایب مسیر

اجتماعی تشکیل شده است. مؤلفه‌های سایر عوامل نیز در مدل مشخص شده‌اند).

راهبردهای خودمدیریتی از چهار خرده مقیاس تشکیل شده است. این خرده مقیاس‌ها و بارهای عاملی مربوطه به ترتیب عبارتند از خودآگاهی (۰/۶۳)، مجدوبیت (۰/۸۰)، خودمختاری (۰/۴۹) و سخت‌کوشی (۰/۹۰). و در نهایت اینکه عامل شکوفایی از سه خرده مقیاس احساس شادکامی با بار عاملی ۰/۸۹، مشارکت اجتماعی با بار عاملی ۰/۹۲ و شایستگی با بار عاملی ۰/۹۳ تشکیل شده است. همان‌گونه که مشاهده می‌شود همه بارهای عاملی از مقدار قابل قبول ۰/۳۰ بالاتر هستند. کمترین بار عاملی مربوط به خرده مقیاس خودمختاری با بار عاملی ۰/۴۹ و بیشترین بار عاملی مربوط به خرده مقیاس معنی‌گرایی با بار عاملی ۰/۹۵ می‌باشد که همگی مطلوب و رضایت‌بخش می‌باشند. نتایج مدل ساختاری در شکل ۳ (و جدول ۶) ارائه شده است. همان‌گونه که مشاهده می‌شود متغیر خودمدیریتی با ضریب مسیر ۰/۷۵ به صورت مستقیم بر شکوفایی تأثیر مثبت دارد ($t = 34/8$)، متغیرهای شرایط زمینه‌ای، شرایط واسطه‌ای و انگیزه شکوفایی به ترتیب با ضرایب مسیر ۰/۲۱،

بر اساس نتایج مدل، ۳۳/۳ درصد از واریانس انگیزه شکوفایی به وسیله غایت‌نگری، ۶۴/۱ درصد از واریانس خودمدیریتی بوسیله اثر مستقیم انگیزه شکوفایی و سرمایه‌های روانشناختی و شرایط محیطی، اجتماعی، فرهنگی و همچنین اثر غیرمستقیم غایت‌نگری با میانجی‌گری انگیزه شکوفایی تبیین می‌شود. در نهایت ۵۶/۴ درصد از واریانس شکوفایی به وسیله مجموع اثرات مستقیم و غیرمستقیم متغیرهای موجود در جدول تبیین می‌شود (ضرایب تعیین در شکل ۳ اعداد داخل دایره زرد رنگ می‌باشد).

در مدل هژبریان و همکاران (۱۳۹۳) که مبنای پژوهش حاضر می‌باشد اعتقاد بر این است که متغیر غایت‌نگری بر انگیزه شکوفایی ← خودمدیریتی ← و نهایتاً بر ← شکوفایی تأثیر دارد. متغیر شرایط محیطی بر خودمدیریتی ← و نهایتاً بر ← شکوفایی تأثیر دارد. متغیر سرمایه‌های روانشناختی بر خودمدیریتی ← و نهایتاً بر ← شکوفایی تأثیر دارد. فلش‌ها منطبق بر مدل نظری تدوین شده‌اند. (سایر فلش‌ها مربوط به مدل اندازه‌گیری است و مؤلفه‌های تشکیل‌دهنده هر عامل را نشان می‌دهد. به عنوان مثال شکوفایی از ۳ مؤلفه شایستگی، احساس شادکامی و مشارکت

محیط غنی باعث می‌شود که افراد حرفه خود را با اشتیاق و علاقه‌ی شدید دنبال کنند و به سبب آن هم لذت و معنای بیشتری از حرفه‌ی خود دریافت کنند.

یافته دیگر پژوهش مبنی بر رابطه شرایط زمینه‌ای و خود‌مدیریتی با نتایج پژوهش‌های قلبی پور، مرعشی، مهرابی‌زاده هنرمند و ارشدی، (۱۳۹۵)؛ رابطه خودکارآمدی و سخت‌کوشی بندورا (۲۰۰۱)؛ رابطه خوش‌بینی و مجدوبیت لوتانز (۲۰۰۸) و رابطه خودآگاهی و روابط مثبت داینر (۲۰۰۸) همسو و هماهنگ بود. در بررسی پژوهش بشارت و همکاران (۱۳۸۴) نیز بین شرایط زمینه‌ای و خود‌مدیریتی رابطه وجود داشت. در تبیین این نتایج می‌توان گفت که بینش بیشتر نسبت به خود، دیگران و طبیعت انسانی همراه با سهولت در روابط مبتنی بر خودآگاهی، موجب دلسوزی و محبت بیشتر در روابط با دیگران خواهد شد. (کانرو داویدسون، ۲۰۰۳). در نتیجه افراد متعهد عمیقاً در فعالیت‌های زندگی خود درگیر می‌شوند.

همچنین یافته‌های این پژوهش مبنی بر رابطه انگیزه شکوفایی با خود‌مدیریتی، با نتایج پژوهش‌های ریان و دسی (۲۰۰۱) همسو و هماهنگ بود. در تبیین نتایج حاصله می‌توان گفت با شناسایی و بکار بردن توانمندی‌های برجسته شخصیتی می‌توان به زندگی با اشتیاق یا درگیری رسید. بنابراین با بهره بردن از توانمندی‌های ذاتی، شوق و اشتیاق زندگی را می‌توان افزایش داد (سلیگمن، ۲۰۱۱).

یافته بدست آمده از پژوهش حاضر مبنی بر رابطه غایت‌نگری و انگیزه شکوفایی با پژوهش استیگر (۲۰۱۲) و باکر (۲۰۰۵) همسو و هماهنگ بود. در تبیین نتیجه بدست آمده می‌توان گفت هر چه فرد کنترل بیشتری بر کار و حرفه‌ی خود داشته باشد و معنای بیشتری نیز برای خود در آن بیابد، منجر به نتایج مثبت بیشتر مانند شایستگی انجام کار می‌شود (باکر، ۲۰۰۵).

نتیجه حاصل از پژوهش حاضر مبنی بر اینکه انگیزه شکوفایی با شکوفایی ارتباط معنی‌داری دارد، با نتیجه پژوهش‌های سلیگمن (۲۰۰۲)، یثو (۲۰۱۱) و نوریش (۲۰۱۳) همسو بود. در تبیین نتیجه بدست آمده می‌توان گفت هر فرد توانایی‌ها و ظرفیت‌های منحصر به فردی دارد که می‌تواند در شکوفایی و دستیابی به عملکرد بهینه به وی کمک کند (وود، لینلی، مالتبی، کاشدان و هورلینگ، ۲۰۱۱).

۰/۲۸ و ۰/۴۱ بر خود‌مدیریتی تأثیر مثبت دارند (مقادیر t به ترتیب برابر با ۵/۶، ۵/۷ و ۸/۹ می‌باشند). متغیر غایت‌نگری با ضریب مسیر ۰/۵۸ به صورت مستقیم بر انگیزه شکوفایی تأثیر مثبت دارد (۱۷/۶ t). متغیرهای شرایط زمینه‌ای، شرایط واسطه‌ای (سرمایه‌های روانشناختی)، و انگیزه شکوفایی به صورت غیر مستقیم با میانجی‌گری خود‌مدیریتی بر شکوفایی تأثیر مثبت دارند. ضرایب مسیر این سه متغیر به ترتیب برابر با ۰/۱۶، ۰/۲۱ و ۰/۳۱ می‌باشد. علاوه بر آن اثر غایت‌نگری بر خود‌مدیریتی با میانجی‌گری انگیزه شکوفایی و همچنین اثر غایت‌نگری بر شکوفایی با میانجی‌گری انگیزه شکوفایی و خود‌مدیریتی به ترتیب با ضرایب مسیر ۰/۲۳ و ۰/۱۷ معنی‌دار بودند. شایان توجه است نتایج آزمون سوبل برای بررسی معنی‌داری اثرات غیر مستقیم نشان داد همه اثرات بررسی شده معنی‌دار هستند. مقادیر t مربوطه در جدول ۶ ارائه شده است.

بحث و نتیجه‌گیری

هدف پژوهش حاضر پیش‌بینی شکوفایی معلمان بر اساس مؤلفه‌های الگوی روانشناختی شکوفایی انسان بود. در ادامه یافته‌های پژوهش حاضر با ملاحظه شواهد پژوهشی گذشته مورد بررسی و تبیین قرار گرفته است.

یافته بدست آمده از پژوهش حاضر مبنی بر رابطه غایت‌نگری و انگیزه شکوفایی با پژوهش استیگر (۲۰۱۲) و باکر (۲۰۰۵) همسو و هماهنگ بود. در تبیین نتیجه بدست آمده می‌توان گفت هر چه فرد کنترل بیشتری بر کار و حرفه‌ی خود داشته باشد و معنای بیشتری نیز برای خود در آن بیابد، منجر به نتایج مثبت بیشتری مانند اینکه فرد شایستگی انجام آن کار دارد، می‌شود (باکر، ۲۰۰۵).

یافته بدست آمده از پژوهش حاضر مبنی بر رابطه خودآگاهی و شکوفایی با پژوهش یحیی‌زاده جلودار، حیدری و موسوی تروجی (۱۳۹۷)؛ رابطه خودمختاری و شکوفایی با نتایج پژوهش وایمر و پالم، (۲۰۰۳) و رابطه مجدوبیت و شکوفایی با پژوهش پترسون (۲۰۰۶) همسو و هماهنگ بود. در تبیین نتایج بدست آمده می‌توان گفت خود‌مدیریتی فرآیند سالم هویت‌یابی را برای انسان سهل‌تر می‌نماید، به زندگی او آرامش می‌دهد و احساس رضایت مندی‌اش را رونق می‌بخشد.

در تأیید یافته بدست آمده از پژوهش حاضر مبنی بر اینکه شرایط محیطی، اجتماعی، فرهنگی با خود‌مدیریتی در ارتباط است، نتایج بررسی باکر (۲۰۰۵) نیز نشان دادند که شرایط مطلوب و

دل بستگی پیدا می‌کنند و آن را جالب و با اهمیت می‌دانند و عمیقاً در فعالیت‌های زندگی خود درگیر می‌شوند.

یافته دیگر پژوهش مبنی بر رابطه غایت‌نگری و خودمدیریتی با میانجی‌گری انگیزه شکوفایی، با نتایج پژوهش‌های یئو (۲۰۱۱) همسو بود، که مهمترین عامل مؤثر در به وجود آمدن انگیزه شکوفایی غایت‌نگری است. غایت‌نگری موجب می‌شود تا انسان برای آینده خویش هدفی را در نظر گرفته و مسیر حرکت و تلاش خود را به سمت آن هدایت نماید که این مهم در نهایت به خودآگاهی و تعهد نسبت به هدف انتخاب شده منجر می‌شود. یعنی فرد با سخت‌کوشی سعی در رسیدن به هدف خود دارد (۲۰۱۱). براساس یافته‌های پژوهش حاضر می‌توان به برخی دستاوردهای نظری و عملی این پژوهش اشاره کرد. از آنجا که معلمان هر کشوری نقش محوری در شکوفایی افراد جامعه دارند، لزوم سرمایه‌گذاری و برنامه‌ریزی در زمینه شکوفایی آنها کاملاً احساس می‌شود. معلمان هر کشور رکن اصلی آموزش، پرورش و ارتقاء شکوفایی مردم آن کشور هستند و آنان را برای زندگی آماده می‌کنند. بنابراین برای آنکه بتوانند نقش خود را به درستی ایفا نمایند، باید خود از سلامت روان و شکوفایی کافی برخوردار باشند تا بتوانند آنرا به دیگران آموزش دهند. این امر ضرورت ارائه مداخلات تربیتی و درمانی را بیش از پیش آشکار می‌سازد؛ به نظر می‌رسد، زمان آن فرا رسیده است که سیاست‌گذاران و برنامه‌ریزان ارتقاء سلامت روانی جامعه، توجه بیشتری را به شکوفایی که متشکل از احساس خوب و عملکرد فردی و اجتماعی مطلوب است، مبدول دارند.

نخستین محدودیت پژوهش حاضر مربوط به طرح و ماهیت مقطعی آن می‌باشد. روابط ساختاری بین متغیرهای این پژوهش، روابط همزمانی بوده و علی نیست. طرح از نوع همبستگی است و روابط به دست آمده را نمی‌توان به صورت روابط علی تفسیر کرد. بنابراین استنتاج‌های علی و معلولی بر اساس یافته‌های آن امکان‌پذیر نیست. بر این اساس، به پژوهشگران پیشنهاد می‌شود با استفاده از طرح تحقیقاتی آینده‌گر که در آن در فواصل زمانی متفاوت از مفاهیم مختلف، اندازه‌گیری به عمل آورده می‌شود، روابط علی بین سازه‌های مختلف را در الگوی ساختاری مفروض بیازمایند. محدودیت دیگر این پژوهش مربوط به ابزارهای اندازه‌گیری می‌باشد. پرسشنامه‌ها تعدادی محدودیت ذاتی (خطاهای اندازه

نتایج بدست آمده از پژوهش حاضر مبنی بر اینکه غایت‌نگری با میانجی‌گری انگیزه شکوفایی و خودمدیریتی با شکوفایی رابطه دارد، با یافته پژوهش‌های ریان و دسی (۲۰۰۱) و کوباسا، مادی و زولا (۲۰۱۴) همسو بود. در تبیین این نتایج می‌توان به نتایج سلینگمن اشاره کرد. (سلیمانی و همکاران، ۲۰۱۵) اظهار می‌دارند با شناسایی و به کار بردن توانمندی‌های برجسته شخصیتی می‌توان به زندگی با اشتیاق یا غرقگی رسید. بنابراین با بهره بردن از توانمندی‌های ذاتی، شوق و اشتیاق زندگی را می‌توان افزایش داد که پیامد آن احساس شایستگی و شادکامی است.

یافته دیگر پژوهش مبنی بر رابطه شرایط محیطی، فرهنگی، اجتماعی با میانجی‌گری خودمدیریتی با شکوفایی، با نتایج پژوهش‌های ریو (۲۰۰۲) و ریان و دسی (۲۰۰۱) همسو و هماهنگ بود. در تبیین این نتایج می‌توان گفت بافت‌های اجتماعی - شرایطی که فرد در آن رشد می‌کند، تأثیر ارضای نیازهای درونی و بنابراین انگیزش، عملکرد و سازگاری را متفاوت می‌کند. اینکه افراد یادگیری و رشد سالم را تجربه کنند، بستگی به این دارد که آیا محیط‌ها از نیازهای آنان حمایت می‌کنند یا اینکه آن را ناکام می‌گذارند که این به نوبه خود، خودآگاهی و عزت‌نفس را بالا برده و باعث ادراک شایستگی و خودمختاری می‌گردد. (ترجمه سید محمدی، ۱۳۸۵).

برای تبیین نتایج بدست آمده مبنی بر اینکه سرمایه‌های روانشناختی با میانجی‌گری خودمدیریتی بر شکوفایی اثر غیر مستقیم دارد، بررسی یافته‌های سوری، حجازی و سوری‌نژاد (۱۳۹۳) و حسن‌زاده‌نمین، پیمانی، رنجبری‌پور و ابوالمعالی (۱۳۹۸) با این نتایج همسو و هماهنگ بود. در تبیین این یافته می‌توان گفت تاب‌آورها، مهارت‌ها و نگرش‌های خاصی دارند از جمله سخت‌کوشی و کنترل. سخت‌کوشی به افراد کمک می‌کند تا در رویارویی با تغییرات تنش‌زا، دشواری‌ها را به فرصت‌هایی پرمفعت تبدیل کنند.

تبیین نتیجه دیگر این پژوهش مبنی بر اینکه انگیزه شکوفایی با میانجی‌گری خودمدیریتی اثر غیر مستقیم بر شکوفایی دارد، این یافته با نتایج پژوهش بشارت و همکاران (۱۳۸۴) همسو و هماهنگ بود. در تبیین این یافته می‌توان گفت کسانی که واجد ویژگی تعهد نسبت به خود و دیگران هستند، به آنچه که انجام می‌دهند،

سلیگمن، مارتین (۱۳۸۹). *شادمانی درونی: روانشناسی مثبت‌گرا* در خدمت خشنودی پایدار، ترجمه مصطفی تبریزی، رامین کریمی و علی نیلوفری. تهران: دانژه. (تاریخ انتشار اثر به زبان اصلی، ۲۰۰۲).

سوری، حسین؛ حجازی، الهه و سوری نژاد، محسن (۱۳۹۳). رابطه تاب‌آوری و بهزیستی روانشناختی: نقش واسطه‌ای خوش‌بینی. *دانش و پژوهش در روانشناسی کاربردی*، ۱(۵۵).

شریف‌زاده، رضوان (۱۳۹۰). بررسی رابطه بین سبک شخصیتی پنج عاملی، رضایت شغلی و تعهد سازمانی (مطالعه موردی بانک ملت) پایان‌نامه کارشناسی ارشد، دانشکده اقتصاد و علوم اداری، دانشگاه سمنان.

شرفیان، محمدحسین؛ فتح‌آبادی، جلیل؛ شگری، امید و قنبری، سعید (۱۳۹۸). بررسی ویژگی‌های روان‌سنجی پرسشنامه شکوفایی (پرما) در معلمان. *فصلنامه علمی پژوهشی علوم روانشناختی*. ۱۸ (۷۹)، ۷۶۵-۷۷۲.

شولتز، دوان. و شولتز، سیدنی آلن (۱۳۹۴). *نظریه‌های شخصیت*. ترجمه یحیی سیدمحمدی. چاپ سی‌دوم. تهران: نشر ویرایش. (تاریخ انتشار به زبان اصلی، ۱۹۹۰).

قلی‌پور، زهرا؛ مرعشی، سید علی؛ مهرابی‌زاده هنرمند، مهناز و ارشدی، نسرین (۱۳۹۵). تاب‌آوری به عنوان میانجی رابطه پنج عامل بزرگ شخصیت و شادکامی. *فصلنامه روانشناسی تربیتی*، ۱۲(۳۹)، بهار ۹۵.

کیامرثی، آذر؛ نجاریان، بهمن و مهرابی‌زاده هنرمند، مهناز (۱۳۷۷). ساخت و اعتباریابی مقیاسی برای سنجش سرسختی روانشناختی. *مجله علوم تربیتی و روانشناسی*، دوره ۵، شماره ۴-۳، ۲۷۱-۲۸۵.

میولر، رالف (۱۹۹۶). *پایه‌های اساسی مدل‌یابی معادلات ساختاری معرفی نرم‌افزارهای Eqs disrel*، ترجمه سیاوش طالع‌پسند (۱۳۹۰). چاپ دوم، سمنان: انتشارات دانشگاه سمنان.

هژبریان، هانیه؛ بیگدلی، ایمان ا...؛ نجفی، محمود و رضایی، علی محمد (۱۳۹۳). ارائه الگوی روانشناختی شکوفایی انسان بر اساس نظریه زمینه‌ای: یک پژوهش کیفی. *فصلنامه روانشناسی تربیتی*، ۱۰ (۳۴)، ۲۳۲-۲۰۷.

یحیی‌زاده جلودار، سلیمان؛ حیدری، شعبان و موسوی تروجنی، سیده رقیه (۱۳۹۷). اثربخشی آموزش خودآگاهی بر هویت‌یابی و مسئولیت‌پذیری دانش‌آموزان مقطع متوسطه دوم. *مجله روانشناسی و روان‌پزشکی شناخت*، ۴(۵).

Bakker, A. B. (2005). Flow among music teachers and their students: The crossover of peak experiences. *Journal of Vocational Behavior*, 66(1), 26-44.

گیری، پاسخ‌های قابل پذیرش اجتماعی و... دارند. بنابراین پیشنهاد می‌شود در پژوهش‌های بعدی از سایر روش‌های جمع‌آوری اطلاعات همچون مصاحبه استفاده گردد. با توجه به نتایج پژوهش پیشنهاد می‌شود که چنین پژوهشی در میان سایر جوامع، جهت تعمیم‌پذیری نتایج انجام گیرد. پیشنهاد می‌شود مسئولان و مدیران ادارات و شرکت‌های دولتی و خصوصی با آگاهی از نتایج این پژوهش جهت ارتقاء شکوفایی کارکنان و استفاده بهینه از نیروی انسانی، از این پژوهش بهره‌گیرند. همچنین پیشنهاد می‌شود که متخصصان، روانشناسان، روان‌پزشکان و مشاوران در کار با مراجعه‌کنندگان، روانشناسی مثبت را به عنوان شیوه‌ای نوین و مؤثر و متفاوت جهت ارتقاء شکوفایی و توانمندسازی مراجعان بکار گیرند.

منابع

اشرفی، سحر؛ حدادی، معصومه؛ نشیبا، نازبانو و قاسم‌زاده، عزیزرضا (۱۳۹۳). اثربخشی آموزش مهارت خودآگاهی بر انگیزش پیشرفت تحصیلی و پرخاشگری دانش‌آموزان. *فصلنامه توسعه آموزش جندی شاپور/هواز*، ۱(۵)، ۴۵-۵۱.

بشارت، محمدعلی؛ رضا، پورحسین و کیومرث، کریمی (۱۳۸۴). بررسی تأثیر سخت‌کوشی بر سلامت‌روانی و موفقیت تحصیلی، *مجله علوم روانشناختی*، ۱۴، ۱۲۲-۱۰۶.

بهادری خسروشاهی، جعفر و محمودعلیلو، مجید (۱۳۹۱). بررسی رابطه بین سبک‌های هویت با معنای زندگی در دانشجویان. *مطالعات روانشناختی*، ۸(۲)، ۱۶۴-۱۴۳.

بیانی، علی اصغر؛ محمد کوچکی، عاشور، و بیانی، علی (۱۳۸۷). روایی و پایایی مقیاس بهزیستی روانشناختی ریف، *مجله روان‌پزشکی و روانشناسی بالینی*، ۱۴(۲)، ۱۵۱-۱۴۶.

حسن‌زاده نمین، فرزانه؛ پیمانی، جاوید؛ رنجبری‌پور، طاهره و ابوالعالی‌الحسینی، خدیجه (۱۳۹۸). مدل پیش‌بینی بهزیستی روانشناختی بر اساس تاب‌آوری با در نظر گرفتن نقش میانجی استرس ادراک شده. *فصلنامه علمی پژوهشی علوم روانشناختی*، ۱۸ (۷۷)، ۵۷۸-۵۶۹.

چارلز اس. کارور و مایکل اف. شی یو (۱۳۷۵). *نظریه‌های شخصیت*. ترجمه احمد رضوانی. معاونت فرهنگی آستان قدس رضوی.

رضوانی، مهدیه و زنجانی‌زاده، هما (۱۳۹۴). بررسی عوامل مؤثر بر تقسیم‌کار در خانواده مطالعه موردی: زنان متأهل شاغل در آموزش و پرورش شهر مشهد. *مطالعات اجتماعی روانشناختی زنان*، ۱۳(۴)، ۲۹-۶۰.

- Keyes, C. L. M. (2007). Promoting and protecting mental health as flourishing: A complementary strategy for improving national mental health. *American Psychologist*, 62, 95-108.
- Kobasa SC, Maddi SR, Zola MA. (2014). Personality and social resources in stress resistance. Type a and hardiness. *J Beh Med*; 45(2), 41-51.
- Luthans, F., Avey, J. B., Avolio B. J., & Peterson, S. J. (2010). The development and resulting performance impact of positive psychological capital. *Human resource development quarterly*, 21(1), 41-67.
- Norrish, J. M., Williams, P., O'Connor, M., & Robinson, J. (2013). An applied framework for positive education. *International Journal of Wellbeing*, 3(2), 147-161. doi:10.5502/ijw.v3i2.2
- Peterson C. (2006). *A primer in positive psychology*. Oxford University Press.
- Ryan, R. M., & Deci, E. L. (2001). On happiness and human potentials: A review of research on hedonic and eudaimonic well-being. *Annual Review of Psychology*, 52(1), 141-166.
- Ryff, C., & Keyes, C. (1995). The structure of psychological well-being revisited. *Journal of Personality and Social Psychology*, 69(4), 719-727.
- Seligman, M. (2014). Flourishing as a goal of international policy. Creating a Sustainable and Desirable Future: Insights from 45 Global Thought Leaders, 113.
- Seligman, M. E. P. (2002). *Authentic happiness: Using the new positive psychology to realize your potential or lasting fulfillment*. New York: Free Press.
- Seligman, M. E. P. (2011). *Flourish: A visionary new understanding of happiness and well-being*. New York: Free Press.
- Snyder, C. R., McDermott, D., Cook, W., & Rapoff, M. (2002). *Hope for the journey: Helping children through the good times and xx* (revised edition). Clinton Corners, NY: Percheron Press.
- Soleimani S, Rezaei AM, Kianersi F, Hojabrian H, Khalili Paji K. (2015). Development and validation of flourishing questionnaire based on seligman's model among Iranian university students. *Journal of Research and Health*, 5(1), 3-12.
- Steger, M. F. (2012). Experiencing meaning in life. The human quest for meaning: *Theories, research, and applications*, 165-184.
- Tobacyk, J., & Miller, M. (1991). Comment on "Maslow's Study of Self-Actualization". *Journal of Humanistic Psychology*, 31(4), 96 - 98.
- Wehmeyer, M. L. & Palmer, S. B. (2003). Adult outcomes for students with cognitive disabilities three-years after high school: The impact of self-determination. *Education Training in Developmental Disabilities*, 1, (38).
- Wood, A. M., Linley, P. A., Maltby, J., Kashdan, T. B., & Hurling, R. (2011). Using personal and psychological strengths leads to increases in well-being over time: A longitudinal study and the development of the strengths use questionnaire. *Personality and Individual Differences*, 50(1), 15-19.
- Bandura, A. (2001). social cognitive theory. *Annual Review of Psychology*.
- Butler, J., & Kern, M. L. (2016). The PERMA-Profler: A brief multidimensional measure of flourishing. *International Journal of Wellbeing*, 6(3).
- Conner, K. M., & Davidson, J. R. T. (2003). Development of a new resilience scale: The Conner Davidson Resilience Scale (CD-RISC). *Depression and Anxiety*, 18, 76-82
- Csikszentmihalyi, M. & Shernoff, D.J. (2008). Flow in Schools. I. Gilman, R., Heubner E.S., & Furlong, M. (Eds.). (2008), *Handbook of positive psychology in the schools*. New Jersey: Erlbaum.
- Diener, E. (2007). Frequently Asked question (FAQ'S) about subjective well-being (Happiness and life satisfaction). A primer for reporters and newcomers. [Cited Oct 16 2005]. Available at: URL: <http://www.s.psych.uivc.edu/~ediener/fag.html>.
- Diener, E., & Biswas-Diener, R. (2008). *Happiness: Unlocking the mysteries of psychological wealth*. Malden, MA: Blackwell Publishing.
- Diener, E., Wirtz, D., Tov, W., Kim-Prieto, C., Choi, D. W., Oishi, S., & Biswas-Diener, R. (2010). New well-being measures: Short scales to assess flourishing and positive and negative feelings. *Social Indicators Research*, 97(2), 143-156.
- Diener, R. (2010). New well-being measures: Short scales to assess flourishing and positive and negative feelings. *Social Indicators Research*, 97(2), 143-156.
- Diener E., Lucas, R., Schimmack, U., & Helliwell, J. (2009). *Well-being for public policy*. Oxford University Press. <http://dx.doi.org/10.1093/acprof:oso/9780195334074.001.0001>.
- Fredrickson, B. (2009). *Positivity: Groundbreaking research reveals how to embrace the hidden strength of positive emotions, overcome negativity, and thrive*. New York: Random House.
- Goldberg, L. R. (1999). A broad-bandwidth, public domain, personality inventory measuring the lower-level facets of several five-factor models. In I. Mervielde, I. Deary, F. De Fruyt, & F. Ostendorf (Eds.), *Personality psychology in Europe*. Tilburg, The Netherlands: Tilburg University Press.
- Ghorbani, N., & Watson, P. J. (2004). Two facets of self-knowledge, the five-factor model, and promotions among Iranian managers. *Social Behavior and Personality: An International Journal*, 32(8), 769-777.
- Hojabrian H, Rezaei AM, Bigdeli I, Najafi M, Mohammadifar MA (2018). Construction and Validation of the Human Psychological Flourishing Scale (HPFS) in sociocultural context of Iran. *Practice in Clinical Psychology*. 6(2), 29-39.
- Hu, L., & Bentler, P. M. (1998). Fit indices in covariance structure modeling: Sensitivity to underparametrized model misspecification. *Psychological Methods*, 3, 424-453
- Huppert, F. A., & So, T. T. (2013). Flourishing across Europe: Application of a new conceptual framework for defining well-being. *Social Indicators Research*, 110(3), 837-861.